

ДОБРОТВОРКЕ

О ратним војним инвалидима, посебно деци која су остала без родитеља, највећу бригу показали су хумани донатори. У томе се посебно издвајају три жене - Мејбел Грујић, Делфа Иванић и Јелена Лозанић. На самом почетку Великог рата бригу о рањеницима и сирочади води *Српски болнички фонд* који оснива Мејбел Грујић. Захваљујући подршци добронамерних људи из Енглеске и држава Комонвелта оснива се и *Српски потпорни фонд* у Лондону.

У Атини и Солуну, после Албанске голготе, Мејбел Грујић је основала *Одбор за спасавање рањеника и српске деце избеглица (Wounded Relief Committee)*, који са несебичном помоћи Српског потпорног фонда из Лондона помаже излечење рањеника и школовање деце у земљама савезницама. Истовремено, Делфа Иванић прикупља средства у САД, Великој Британији и Француској за помоћ избеглицима и збрињавању сиромашне деце.

После Великог рата ови хуманитарни фондови у сарадњи са обновљеним *Колом српских сестара* настављају да се брину о ратним инвалидима и ратној сирочади. Број оних којима је помоћ потребна повећавао се из године у годину тако да је у *Колу српских сестара* основана посебна секција која се бавила овим хуманитарним радом.

Српски фонд прикупљао је новчана средства за помоћ ратним невољницима - инвалидима, самохраним мајкама. *Коло српских сестара* само у току једне године од помоћи у одећи успева да обуче више од 16.000 особа. Захваљујући Колу месечну пензију примало је у почетку више од 2.400 деце ратне сирочади, 5 студената инвалида, 15 ученица дома средњих школа и 26 самохраних мајки.

Мирка Грујић

Мирка Грујић (1869-1940)

Ћерка државника и дипломате Јеврема Грујића, племенита и образована жена, говорила је пет страних језика, као болничарка придружила се српској војсци приликом повлачења преко Албаније. После рата изабрана је за председницу *Коло српских сестара* и иницирала је отварање Инвалидског дома марта 1919. године. У domu је за годину и по дана збринута више хиљада српских инвалида. Инвалидски дом је 1920. године постао Занатски центар у коме су инвалиди обучавани за одређене професије. Финансијска подршка раду дома стизала је из Америке.

Мирка Грујић посветила је живот хуманитарном раду, била је активни члан 36 организација које су помагале несретницима Великог рата и сиротињи. Даноноћно је радила у *Колу српских сестара* које је издавало угледни часопис "Вардар", бринуло о сиромашним, болесним и сирочади. Коло је помагало девојкама да се школују, изуче занат и стекну лепо васпитање, ојачају националну свест и самосвест.

Носилац је *Ордена Милош Обилић* и на позив краљице Марије прихватила се да буде прва почасна дама двора.

Српска сирочад у Београду 1918.

Младе плетиле 1920.

Хиљаде младих девојака без очева, мајки или домова у ратом опустошеној земљи покушава да ради како би обезбедиле основу за живот.

Мејбел Грујић је одржала предавање о Србији пред неколико хиљада студената на универзитету Принстон (САД)

Мејбел Грујић

Мејбел Грујић (1872-1956) прва америчка дама Србије. Према писању "Њујорк тајмса" - "Американка која се са огромном страшћу бори за земљу свога супруга, српског дипломате, др Славка Грујића". Помогла је отварање првог Инвалидског дома у Краљевини СХС марта 1919. године. За само годину дана у њему је збринута око 3.000 српских избеглица које су неговане и отпушене кући са потребним помагалима, одећом и рубљем. У Дому је 1920. године, захваљујући донацијама из Америке, отворена и Занатска школа где су инвалиди обучавани за одређене занате.

Захваљујући Славку и Мејбел Грујић, основан је летњи *Америкашки дом за српску сирочад* у Селцу на Јадрану. Ангаковањем Михајла Пупина и Мејбел, у Њујорку је 1925. године основан *Српски комитет за помоћ*. Својим залагањем значајно је допринела да *Карнегијева фондација за мир* финансира изградњу Универзитетске библиотеке "Светозар Марковић" у Београду, 1927. године.

Фонд Мејбел Грујић за помоћ инвалидима, сирочади и удовицама прикупио је укупно више од 7.500.000 динара помоћи, као и велики број шиваћих машина, разних алата, одеће и обуће. Тако је "српска Американка" постала једна од највећих добротворки српског народа.

Књижевница Маја Херман Секулић написала је роман "Ma Belle" инспирисан живото и делом Мејбел Грујић, који је објављен 2015. године.

Делфа Иванић

Забрављена добротворка

Делфа Иванић (1881-1972) је била српска сликарка, добротворка и заједно са Надеждом Петровић идејни творац и оснивач *Коло српских сестара*. Била је прва жена фармацеут у Србији, као и борац за женска права, просветар, новинарка.

Делфа оснива *Српско потпорно удружење* 1915. у Лондону за смештај 500 српских ђака у Оксфорду и Бирмингему. После Албанске голготе, одлази у Италију и покреће нову спасилачку акцију. Када је сазнала да српски заробљеници у логорима у Немачкој и Аустро-Угарској масовно умиру од глади, организује српске жене у Паризу, Женеви и Ници да прикупљају помоћ.

Убрзо по завршетку рата Делфа Иванић се посвећује хуманитарном раду у *Колу српских сестара* и пружању помоћи ратницима и њиховим породицама. Прва је жена добитница *Медаље за милосрђе Флоренс Најтингел* (1920), са простора Краљевине Југославије коју је установио Међународни црвени крст са седиштем у Женеви. Своју медаљу је поклонила Српском лекарском друштву 1962. године.

Током Другог светског рата прогањана је и хапшена од Немаца, а после рата од комунистичког режима. Умрла је заборављена од свих 1972. године.

Управни одбор Коло српских сестара 1931. године

